

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:30
sssjournal.com

pp.857-867
ISSN:2587-1587

2019 / February / Şubat
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 07/01/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 26/02/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 26.02.2019

ABD DIŞ POLİTİKASINDA BİR TANITIM ARAÇI OLARAK HOLLYWOOD

HOLLYWOOD SAMPLE AS AN INTRODUCTION TOOL OF US FOREIGN POLICY

Rahim BABAYEV

Sakarya Üniversitesi; Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi,
babayevrahim.rb@gmail.com, Sakarya/TÜRKİYE
ORCID: 0000-0002-0086-8462

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1292>

Reference : Babayev, R. (2019). "Abd Dış Politikasında Bir Tanıtım Aracı Olarak Hollywood", International Social Sciences Studies Journal, 5(30): 857-867.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı ABD dış politikasında bir tanıtım aracı olarak Hollywood'un incelenmesi ve ABD'nin dış politika stratejilerine uygun olarak Hollywood'u bir araç olarak kullanmasını ortaya koymak ve buna uygun örneklerle birlikte konuyu somutlaştırarak açıklamaktır. Çalışmada birinci bölümünde kavramsal çerçeve oluşturmak adına devletlerin dış politikada kullandıkları araçlar ele alınarak incelenmiştir. Aynı zamanda birinci bölümünde, dış politika ve tanıtım olgusu incelenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde Hollywood sinemasının tarihi ve ABD için Hollywood'un önemi konusu ele alınarak incelenmiştir. Yine aynı bölümünde ABD Hükümetlerinin Hollywood'u kontrol etmeye yönelik politikaları araştırılmıştır. Sonucu bölümde ise ABD dış politikasının dönüm noktaları ve Hollywood konusu yedi farklı dönüm noktası kapsamında örneklerle beraber incelenmiştir. Ele alınan başlıklar ve bilgiler ışığında ulaşılan bulgular sonuç kısmında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dış Politika, Dış Politika Araçları, Tanıtım Olgusu, ABD, Hollywood Filmleri

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the Hollywood example as a tool in the US foreign policy and to demonstrate the use of Hollywood as a tool in accordance with US foreign policy strategies and to explain the subject with the examples that fit with this. In the first part of the study, the tools used by the states in foreign policy are examined in order to form a conceptual framework. At the same time, in the first part, foreign policy and publicity was examined. In the second part of the study, the history of Hollywood testing and the importance of Hollywood for the USA were examined. In the same chapter, the policies of the US Government to control Hollywood were investigated. In the third section, the turning points of the US foreign policy and the Hollywood issue were examined together with the examples in terms of seven different turning points. In the light of the titles and information, the findings of the findings are listed in the conclusion section.

Keywords: Foreign Policy, Foreign Policy Tools, Presentation Case, USA, Hollywood Films

1. GİRİŞ

Modern ulus devletlerinin ortaya çıktıktan sonraki süreçte devletlerarası sisteme baktığımızda dış politika kavramı daha çok siyasi ve askeri bir içeriğe sahip olduğunun, aynı zamanda kapsamının ise daha kısıtlı olduğunu görebiliriz. Genellikle 18 ve 19 yüz yıllarda dış politikada savaş, diplomasi, antlaşmalar, elçiliklerin kurulması ve benzeri geleneksel unsurların varlığını sürdürdüğünü görmekteyiz. Fakat zamanla özellikle İkinci Dünya Savaşından sonraki süreçte teknoloji ve küreselleşmenin gelişmesi, bunun siyasete, ekonomiye ve toplumsal yaşama yansması ile birlikte, dış politika kavramı ve onun yöntemlerinde farklılaşmalar yaşanmıştır. Artık dış politikada yeni araçlar kullanılmaya başlamıştır. Bu tarz dış politika araçları arasında en başta geleni, tanıtım olgusudur. Günümüz itibarı ile devletler oluşturdukları dış politika stratejileri ve kararlarını ister kendi iç toplumuna istersede uluslararası sistem ve uluslararası kamuoyuna anlatmakta veya eylemlerine meşruiyet kazandırmak için tanıtım süreçlerinden yararlanmaktadırlar.

Genel olarak günümüz itibariyle dış politika ve tanıtım ilişkisini en iyi kullanan ülke ise Amerika Birleşik Devletleri olduğu söylenebilir. Bunun temel nedeni ise siyasi, ekonomik, askeri, teknolojik nedenlerin yanında ABD'nin bilgiyi ün üst seviyede üretme ve yönetme yeteneğine sahip olması olduğu söylenebilir. Özellikle 1945 sonrası soğuk savaş dönemiyle birlikte, tanıtım daha sistematik hale getirilmiştir. ABD Soğuk savaşın sona ermesiyle beraber uluslararası sistemde tek güç olarak kaldıktan sonra, sistemi kendi kurallarına göre şekillendirmek, mevcut gücünü korumak ve bunları yaparken de toplum(lar) gözünde belli bir meşruiyet sağlamak için iletişimsel faaliyetleri etkin bir şekilde kullanmaktadır. Bu bağlamda Amerika Birleşik Devletlerinin dış politikada kullandığı en önemli ve etkili araçlardan bir tanesinin ise Hollywood olduğunu söylenebilir. Çünkü Hollywood'un doğrudan kitlelere ulaşma şansı vardır ve verilmek istenen mesaj Hollywood aracılığı ile yapılan filimler ile tüm dünyaya ulaştırılabilir. Bu değerlendirmeden yola çıkarak ABD dış politikasında bir tanıtım aracı olarak Hollywood'un incelenmesi bu çalışmanın temel amacıdır.

2. DEVLETLERİN DIŞ POLİTİKADA KULLANDIKLARI ARAÇLAR

Dış politika deyimi, bir devletin dışa ilişkin siyasi, ekonomik, hukuki vb. tüm tutumlarını kapsamak ile beraber, daha çok siyasi ilişkiler ve diplomasi anlamında kullanılmaktadır. Genel olarak günümüz dünyasında ülkelerin iç ve dış politikalarını birbirinden ayırmak son derece zordur. İkinci dünya savaşından sonra ve özellikle küreselleşme ile birlikte ülkelerin siyasi hayatına kitlelerin katılımı arttıkça, medya, sinema, kamuoyunu ve çeşitli baskı gruplarının siyasi karar alma mekanizmasını etkileme olanağı arttıkça, bu kesimler dış politika ile daha çok ilgilenmeye başlamışlardır. Böylece iç ve dış politika arasındaki katı ayırım giderek azalmıştır. Fakat diğer taraftan, ülkeler arasındaki işbirliği ve entegrasyon arttıkça iç ve dış politika ayrımı nitelik değiştirmiştir. Bir ülkenin dış politikası ile başka bir ülkenin iç politikası arasında yakın bir ilişki ortaya çıkabilmektedir (Sönmezoglu, 2010:107).

Bu noktada dış politika kavramı, iç politikadan biraz olsun ayrı tutularak incelenirse, dış politika amaçlarına değinmek gerekecektir. Öncelikle bir devletin en temel dış politika amacı, öz varlığını korumak ve bu amaca yönelik olarak ülke savunmasını güçlendirici önlemler almaktır. Bu bağlamda, dış politikada en önemli hedeflerden biri, devletin güvenliğinin korunmasıdır. Devletlerin temel amacı halkının hak ve hürriyetlerini korumak ve özgürlüklerini kullanabilecekleri ortamları sağlamaktır. Bunun içinde diğer devletlerin karşısında ve uluslararası sistemde güçlü olması ve varlığını sürdürmesi gerekmektedir. Devletlerin dış politikada diğer bir önemli amacı kendi halkının refahını sağlamaktır. Kendi halkına refah sağlayamayan hükümetler ile halkın arasındaki bağ bir süre sonra yok olur ve halkın fedakarlık duygusu azalır ve bu durum birlik ve beraberlik görüntüsü yaratmayacağından ülke iç ve dış tehditlere açık hale gelmektedir. Devletlerin dış politikada diğer bir esas amacı özerkliktir. Bir ülkenin baskı altında kalmadan ve hiç kimseden asılı olmadan bağımsız karar alması ve hareket edebilmesi uluslararası alanda o ülkeye itibar kazandırmaktadır. Tersine bir durum ise ülkenin halkı ve dünya kamuoyu nezdinde küçük düşmesine yol açar. Güvenlik, Refah, Özerklik, kavramının dışında, devletler için prestij, saygınlık, uluslararası sistemde belli bir söz sahip olma gibi farklı öncelikler de bulunmaktadır. Ayrıca belirtilen amaçların aslında tümü devletlerin dış politikalarında bir arada gözettikleri politikalar (Arı, 2012:103-107).

Devletler dış politikaya ilişkin söz konusu hedeflerini gerçekleştirirken farklı yöntem ya da araçlar da kullanırlar. Günümüzde bu dış politikada yalnızlık politikası, bağlantısızlık, ittifak ve koalisyonlar oluşturma politikası gibi üç ana başlık sıralanabilir. Bu genel stratejilerden en sık kullanılan ise koalisyonlar ve ittifak oluşturma politikasıdır (Arı, 2013a:258). Dış politika araçlarını geleneksel ve modern şeklinde ayırmak ve kesin çizgiler çizmek mümkün değildir. Dış politikaya konu olan birçok araç geçmişten bu güne devletler tarafından kullanılmıştır. Ayrıca devletlerin karşılaştıkları durumlara göre de farklı araçlar kullanılmaktadır. Bir devlet önceden ya da sık olarak kullandığı bir dış politika yöntemini başka bir devlete karşı kullanamayabilir (Aydın, 2004:43-44).

Bugünkü anlamıyla dış politika ilişkilerinin gelişmesi ise, 1668 Westphalia antlaşmasından sonrasına rastlamaktadır. Bundan önce önemle belirtilmesi gerekir ki, dış politika olgusunun kurumsallaşması ve bugünkü anlamıyla ele alınmaya başlaması ulus devletlerin yani modern ulus devletlerin ortaya çıkışı ile gelişmiştir. Böylelikle bu tarihten itibaren temel olarak diplomasi faaliyetlerinin artış gösterdiği söylenebilir. Geleneksel olarak dış politika araçları modern ulus devletlerden itibaren diplomasi, antlaşmalar, savaş, elçilikler ve ittifaklar aracılığı ile sürdürülmüştür (Arı, 2013b: 43-45).

Özellikle yirminci yüzyıldaki gelişmeler uluslararası ilişkilerin ve uluslararası politikanın niteliğini önemli ölçüde değiştirmiştir. Hükümetlerin kontrolü dışında oluşan ve devletleri doğrudan temsil etmeyen oluşumlar devletlerin dış politikalarını etkileyebilir hale gelmiştir. İkinci dünya savaşından sonra uluslararası

örgütlerin ortaya çıkması, karşılıklı ekonomik (AET) ve siyasal (BM) etkileşim ve işbirliğinin gelişimi, dünyada oluşan bazı değerler (insan hakları, kadın hakları) ve sorunların (çevre vb) devletlerin kendi dış politika hedef ya da kapasiteleri ile çözemeyecekleri boyutta olması gibi gelişmeler uluslararası ilişkilerde aktör olgusunu yeniden gündeme getirmiştir. Farklı bir anlatımla, günümüzün küresel sorunları devletlerin sınırlarını da aşan ve küresel işbirliği ile çözülebilecek sorunlardır. Bunun anlamı, uluslararası sistemde aktör olgusunun değişen veya gelişen mahiyetidir (Arı, 2013b:47-48). II. Dünya Savaşı ardından, 19. yüzyıl dış politika araçlarını, uluslararası işbirliğini, barışın sürdürülebilirliği iddialarıyla yeniden kurallara bağlamaya çalışmışlardır. İkinci Dünya Savaşı ardından uluslararası hukuk ve uluslararası işbirliği, karşılıklı dayanışma gibi kavramlar uluslararası sistemde genel kabul gören niyetler olmuşlardır. Bu dönemde ise en önemli görevi üstlenen, II. Dünya Savaşı'ndan bir dünya gücü olarak çıkan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olmuştur. Amerika'nın öncülüğünde Birleşmiş Milletler, Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası, Gümrük Tarifeleri Ticaret Genel Antlaşması gibi birçok küresel örgütün kurulmasına öncülük etmiş ve Avrupa Ekonomik Topluluğu gibi oluşumları desteklemiştir. Küreselleşme ile yaşanan dönüşüm ve değişimler ve bu sürecin hızı aynı zamanda devletlerarası ilişkilerdeki iletişim yöntemlerini yani dış politikayı farklılaştırmaktadır. Küreselleşme ile birlikte devletin egemenlik alanı sorunu, küresel ticaret ve işbirliği gibi kavramlar yanında geçmişte ele alınan konuların da küreselleşmesi söz konusudur (Kazgan, 2004:23-26). Çevre, insan hakları, kadın hakları, bir devletin diğer devlete olan müdahalesi (ABD'nin Irak işgali gibi), bir ya da birkaç devleti etkileyen bir olgu olarak değil küresel olarak ele alınmaktadır. Herhangi bir ülkede ve bölgede yaşanan bir gelişme, internet gibi hızlı iletişim teknolojileri sayesinde anında dünya kamuoyuna duyurulmaktadır. Yani, Soğuk Savaş sonrası dönemle birlikte dünyada bir küresel kamuoyundan söz edilebilir (Kösebalan, 2012).

Böylelikle küreselleşme ve teknolojinin gelişimi ile birlikte dış politik araçları giderek çeşitlenmiştir. Bu bağlamda dış politikada araçlar olarak propaganda, kamuoyu, sinema, medya, ekonomik yaptırım ve yardımlar, sivil toplum örgütleri, baskı gruplar, sivil toplum kuruluşları, lobiler, terör örgütleri, baykot, ambargo gibi yeni ve farklı unsurlar dış politikada kullanılmaya başlamıştır. Ülkeler kendi politikalarını dünyaya anlatmak için iletişim olanaklarını kullanmakla beraber, dünya kamuoyundaki imajına yönelik olarak ta tanıtım olgusu gündeme gelmektedir. Bu anlamda soğuk savaş döneminin politikaya en önemli katkısı, yeni araçların siyaset literatürüne eklenmesi olmuştur. Bu araçlar bazen doğrudan bazen de dolaylı olarak insanların bilinç altına yönelik diyebileceğimiz araçları ortaya çıkarmışlardır. Bu araçlardan en önemlilerinden biri de "tanıtım" olgusudur.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, ülkeler kendi politikalarını dünyaya anlatmak için iletişim olanaklarını kullanmakla beraber, dünya kamuoyundaki imajına yönelik olarak ta tanıtım olgusu gündeme gelmektedir. Tanıtım olgusu her ne kadar Halkla İlişkilere mal edilmiş gibi görünse de tanıtım olgusu bugün bir çok meslekte kullanılan bir yöntemdir. Tanıtım kavramının özellikle imaj olgusu ile çok yakın bir ilişkisi vardır. Tanıtımın içeriğini dolduran unsurlardan biri de imajdır. Bu bağlamda tanıtım kavramını imajla ilişkilendirerek tanımlamakta fayda vardır.

Önceki dönemlerde devletler, sistemin temel aktörü olarak kabul edildiğinden ve medya ve iletişim olanakları fazla gelişmediğinden tanıtıma ihtiyaç bulunmuyordu. Yani sistemde tek yönlü bir ilişki söz konusu iken herhangi bir çabadan söz etmek güçtür. Ancak uluslararası hukukun gelişmesi, uluslararası örgütler ve benzeri unsurların devlet sistemine dahil olmasıyla, uluslararası siyasetin arz talep ilişkilerinin karmaşıklaşması ve yurttaş ve genel anlamda kamuoyu tipi ve tercihlerinin çeşitlenip farklılaşması ile karşılıklı bir ilişki yaşanmaya başlamıştır. Devletler, her durumda kendi amaçları peşinde bugün bile koşmaktadır ve yeri geldiğinde uluslararası kamuoyunun tepkisini göz ardı edebilmektedirler. Ancak, yine de devletler için uluslararası sistemdeki imajları önemlidir. Ve bu bağlamda, antidemokratik ve saldırgan bir dış politika bile takip etseler bunu bireylerin bilinçaltına kendi çıkarları doğrultusunda yerleştirmek için tanıtım gibi yöntemlerden faydalanmaktadırlar ve de tabii ki ülke imajlarını gözetmek durumundadırlar.

Belli bir nedenle ve yöntemle tanıtımı yapılan ülke imajı yaratıldıktan sonra, bu imajın devamlılığı da önemlidir. Eğer hedef kitleye (uluslararası kamuoyu) yönelik belli bir imaj yarattıysanız ve o imaj belli bir mesajı kapsıyorsa, devamı ve hatta geliştirilmesi çok önemlidir. Yani ülkenin tanıtımı dinamik bir süreçtir ve dışsal etkenler ve koşullardaki değişime karşı korunması, geliştirilmesi gereken bir olgudur (Ejder, 2007:37-40). Günümüz dünyasında tanıtım ve dış politika ilişkisini en iyi kullanan ülkelerin başında ABD'e olduğu düşünülerek, bu bağlamda çalışmanın doğru bir şekilde anlaşılması için Hollywood sineması ile ABD dış politikası arasındaki ilişkinin niteliği ve arka planını ortaya koymak için Hollywood Sineması'nın tarihi ve ABD Hükümetleri'nin Hollywood'u kontrol etmeye yönelik politikaları detaylı analiz edilmelidir.

3. HOLLYWOOD SİNEMASI'NİN TARİHİ

28 Aralık 1895'te Paris Grand Cafe'de Lumiere Kardeşler'in yaptığı film gösterimi, sinemanın doğuşu olarak kabul edilmiştir. İlk yıllarında eğlencelik olarak gösterilen ve bu özelliği üzerinden ticarileştirilen sinema, hızlı teknik ve kuramsal ilerlemenin açtığı yolla eğlence sektörü olmaktan sıyrılarak görsel sanatlar arasındaki sarsılmaz yerine oturmuştur (Hale, 2015). Sinema sektörü ilk başlarda Avrupada yaranmaya ve yaygınlaşmaya başlasada en önemli gelişimin Amerika da Hollywood Sinema endüstrisinin yaranması ile geçirmiştir. Hollywood Sineması; popüler beğeniye göre film üreten, manipülatif işlevi ve önemi olan, konjonktürel yönelimleri yansıtan (yani dönemin sosyal ve siyasi yapısının bağlı olduğu unsurlar), eğlenceye ve haz duygusuna nitelikten önce önem veren, gişe hasılatları amaçlayan ticaret sineması üreten, film veya sanat üretim sürecini metalaşmaya dönük olanaklarıyla değerlendiren devasa bir sinema endüstrisidir (Uçay, 2017). Kalifornia eyaletindeki Los Angeles kentinin kuzey batısında yer alan bir bölge olan Hollywood Amerikan sinema endüstrisini ifade eden bir terim haline gelmesinin ve bu bölgenin Amerikan sinema endüstrisi ile özdeşleşmesinin temel nedeni, büyük sinema stüdyolarının burada yer alması ve birçok ünlü sinema yıldızının bu bölgede yaşamasıdır (Örmeci, 2015).

İlk başta kurulma aşamasında Amerikan sinema endüstrisi, daha çok New York merkezli iken, 1900'lerin başından itibaren üç temel nedenden dolayı Kalifornia eyaletindeki Los Angeles kentine doğru yönelmiştir. Birinci temel neden daha iyi iklim koşulları ve açık alanların çok fazla olması nedeniyle California eyaletindeki Los Angeles kentinin daha elverişli olmasıdır. İkinci temel neden ise Film yapımcıları ve şirketlerin Amerikalı iş adamı ve mucit olan Thomas Edison'a sinema konusundaki patentlerinden dolayı ödeme yapmaktan kaçınmak istemesidir. Thomas Edison sinema dalındaki birçok patent haklarını elinde bulunduruyordu ve New York bölgesinde Edison'un avukatlarına ödeme yapmamak mümkün değildi. Kaliforniya'da Edison'un avukatlarının etkisi azdı ve gerekirse Hollywood'un Meksika sınırına yakınlığından dolayı polisten kaçarak Meksika'da saklanmak mümkündü (Örmeci, 2015).

Üçüncü temel neden ise ABD hükümetinin Hollywood'un gelişimi için yürüttüğü politikalar olmuştur. Bu politikalarından ilki "Brain Drain" in Uygulanması olmuştur. Bu politika ile ABD özellikle Fransa, İngiltere, Almanya, Macaristan, İsveç, Danimarka'dan ve çeşitli ülkelerden aktörlerin Hollywood'a çalışmasına yasal olarak izin verilmiştir. İkinci bir politika ise 1925'te Motion Pictur Association of America" (Amerikan Sinemasının Kuruluşu) kurulmasıdır. Kuruluş sinema şirketlerinin faaliyetlerini düzenlemek ve hatta aralarında anlaşmalarını sağlamak amaçlı ile kurulmuştur. Diğer önemli bir politika ise 1920-1930 yılları arasında ABD filimlerinin yurtdışında yayınlanmasına ve dış pazarlara yönelmesine devletin siyasi ve ekonomik olarak yardımcı olmasıdır. 1933 yılında devlet başkanlığına seçilen F.D.Roosevelt döneminde Hollywood sektörü için bir ekonomik iyileştirme programı başlatılmıştır. Bu amaçla yürürlüğe giren "Ulusal Endüstriyel İyileşme Yasası" ile, sinema şirketlerinin uzun yıllardan bu yana geliştirmeye çalıştıkları ekonomik kolaylıklara, hükümet onayı alınmıştır. Aynı zamanda 1967 yılında yeni sinema yapımcılarını eğitmek ve aktörleri yetiştirmek amacıyla Amerika Hükümeti tarafından Amerikan Film Enstitüsü (AFİ) kurulmuştur. Böylelikle bu üç temel neden dolayı Kalifornia eyaletinin Los Angeles kentine yönelmeye başlamış ve zamanla Hollywood bölgesi bu konuda ABD'de neredeyse bir tekel haline gelmiştir. (Ejder, 2007:68-73).

Sinema Amerikan siyasi ve ekonomik tarihinde önemli yere sahiptir. ABD toplumunda sinemaya verilen önem, kullanılan yenilikçi teknolojiler ve benzeri tüm unsurlar Amerikan sinemasını bir endüstri haline dönüştürmüştür. Günümüz itibari ile Hollywood - ABD'nin ulusal çıkarlarına, devlet otoritesine, ordunun güvenilirliğine, ABD'nin uluslar arası politikalarına karşı olmayan, aksine bu ölçüleri koruyan, söz konusu politikaları korporatist anlayışla geliştiren sinema endüstrisidir. Özellikle 1930 yıllardan itibaren Hollywood, Amerikan karar alıcıları açısından, ABD'nin siyasi, ekonomik ve askeri güç unsurları dışında, dördüncü büyük gücünü oluşturmuştur. Hollywood sineması ABD politikalarını dünyaya tanıtmak ve imajını güçlendirmek için bir araç niteliğindedir. ABD yönetimi bu amaçla, hem ekonomik hem yasal hem de pazarlama yöntemleri açısından Hollywood sinemasını desteklemektedir. Özellikle ABD soğuk savaş döneminde ve sonrasında, hem rakip ülkelere yönelik kampanya şeklinde hem de kendi eylemlerine meşruiyet zemini kazandırma amaçlı olarak Hollywood'u bir araç olarak kullanmaktadır (Ataman ve Gökcan, 2012:199-210).

Hollywood'un; bağımsız sinema çevreleri dışında, özellikle büyük şirketlerin yapımcıları yani yönetimleri ile ABD yönetiminin kurumları arasında yakın bir ilişki vardır. Günümüzde bir çok senaryoda yer alan replikler, oyuncu seçimleri, kullanılan sahneler ve mallar yaratılan düşmanlar gibi filmleri yaratan bir çok unsurun ABD ve Hollywood yönetimlerinin karşılıklı ilişkisi ile şekillendiği yönünde farklı saptamalar vardır. Bugün Amerika, tüm dünyaya kendi ideolojisini Hollywood filmleriyle aktarmaktadır. Hollywood

filmleri, Amerika halkının günlük yaşam tarzı, zenginliğini, değerlerinin yüceliğini, göreceli olarak özgürlükçülüğünü, askeri gücünün ihtişamını vurgulayarak ön plana çıkarmaktadır. Hollywood filmleri, insanların tüketime olan taleplerinin artması yeni tüketim alışkanlıkları ve davranış kalıplarını geliştirdiğinden dolayı önemli bir ekonomik sektör oluşturmaktadır. Özellikle ABD'nin muhalif olduğu ülkeleri konu alan filmlerde (Soğuk savaş döneminde SSCB, günümüzde İran, Kuzey Kore, Irak gibi) işlenen konular ve karşı tarafa yüklenen olumsuz imgeler hem dünya kamuoyuna hem de bu tarz politikalarla etkisizleştirilmek istenen rakip ülkenin halkına yönelik önemli mesajları içermektedir. 1990'lı yıllardan itibaren kitlelerin apolitik bir düzlemde şekillenmesi, piyasa ekonomisinin tek gerçek kabul edilmesi ve piyasa toplumuna yapılan vurgularla, ABD sineması her zamankinden daha da önemli görevler yüklenmiştir (Gökdemir ve Kurtoğlu, 2013:42-43).

3.1. ABD Hükümetleri'nin Hollywood'u kontrol etmeye yönelik politikaları

Tarihsel süreç içerisinde ABD hükümetleri ve istihbaratı (CIA), Hollywood'a yönelik son derece bilinçli bir politika izlemeye başlamış ve film endüstrisine çeşitli yöntemlerle müdahil olmuştur. Bu politikalardan ilki ve en önemlisi 1942 yılında dönemin devlet başkanı ABD Franklin Roosevelt'in, aralarında John Ford, Frank Capra gibi ünlü yönetmenlerin de bulunduğu dönemin önemli birçok sinemacısını Beyaz Saray'a davet etmesi ve ABD hükümetinin isteklerinin net bir şekilde ortaya koyulduğu toplantıdır. Franklin Roosevelt'in bu görüşme de Hollywood'dan temel isteği psikolojik seferberlik konularında filmlerin yapılması olmuştur.

Bunun üzerine Hollywood'da bir iribat bürosu kurulmuştur. Büro temel olarak ABD dış politikası ve eylemlerini bizzat sinemasal üretim açısından destekleyecektir. Bu süreç oyuncu seçimleri senaryolar, senaryodaki konuşmalar, filmdeki mekân ve seçilen konularla desteklenecektir. İlgili büroya ait ilk çalışmalar ise tahmin edileceği üzere SSCB üzerinden yapılmıştır. Soğuk Savaş'ın başlamasıyla büro daha da kalıcı hale gelerek kurumsallaşmıştır. Hollywood'un ne zaman ihtiyacı olsa Amerikan ordusunun kara, hava ve deniz kuvvetleri destek için seferber olur. Hollywood da, lojistik bir işbirliği söz konusu olduğunda kayıtsız kalmaz; yapımcılar, senaryo yazarları ve aktörler de bu işbirliğine dahil edilir. Böylelikle Beyaz Saray-Hollywood birlikteliğinin başlangıcı 1942 yılına da yapılan bu toplantıya dayanmaktadır (Ejder, 2007:86-87).

ABD hükümetlerin özellikle Soğuk Savaş döneminde sinema endüstrisine müdahil olmasını sağlayan ikinci araç sinema endüstrisinde oligopol sistemine dayalı bir yapı oluşmasına bilinçli bir şekilde izin vermesidir. Bu dönemden başlayarak, uzun yıllar Amerikan sinema endüstrisine yalnızca 8 büyük film şirketi yön vermiştir. Bu şirketler; MGM/Loews, Paramount, Warner Bros, Twentieth Century-Fox, RKO, Columbia, Universal ve United Artists'dir. Bu şirketlerle üst düzey ilişki içerisindeki Amerikan devleti, gerektiği zaman senaryo yazımından kullanılacak psikolojik öğelere kadar birçok konuda sinema endüstrisine yön verebilmiştir.

Amerikan devletinin sinema endüstrisine müdahil olmasını sağlayan üçüncü önemli araç, "Hays Code" olarak da bilinen ve 1930-1968 yılları arasında geçerli olmuş Motion Picture Production Code adlı bir filtreleme sistemi ile, filmlerde gösterilecek ve gösterilmeyecek sahnelerin seçimlerinde yol gösterecek ahlaki bir kılavuzun hazırlanması ve uygulanması olmuştur. Böylece, işçi sınıfı hareketleri, halk isyanı, yolsuzluk, cinsel konular, uyuşturucu ve suç sahneleri tehlikeli unsurlar olarak belirlenmiş ve bunların gösterilmesi büyük ölçüde sistemli olarak engellenmiştir.

Amerikan devletinin sinema endüstrisi üzerindeki kontrolünü sağlayan dördüncü önemli araç ise, 1948 tarihli Smith-Mundt Yasası ile başka devletlerin propagandalarını amaçlayan film veya diğer materyallerin ABD içerisinde yayılmasını engellemek olmuştur. Böylelikle ABD, kendi propagandasını yurtdışında yaparken, kendi topraklarında yabancı ülkelerin propagandasına da set çekmiştir.

ABD'nin Soğuk Savaş döneminde Hollywood'u araçsallaştırmasına dayanak olan beşinci ve en anti-demokratik unsur ise, estirilen anti-komünist hava ve buna uygun baskı yöntemleriyle, sektörün ve genel olarak Amerikan toplumunun hizaya sokulması girişimleridir. Bunun için House Committee on Un-American Activities (Amerikan Karşısı Faaliyetleri İzleme Komitesi) kurulmuştur. Komite 1934 - 1975 yılları arasında ABD Temsilciler Meclisi'nde oluşturulmuştur. Faaliyetleri özellikle 1940'lerde ivme kazanan komite ülkede komünist propogandası yapmaya çalışan sanatçıları, yazarlar, aydınları belirlemek ve haklarında suç duyurusu da bulunmak için kurulmuştur. (Shaw, 2007: 12-23). Sonuç olarak söylebiliriz ki, ABD hükümet Hollywood kontrol etmek için farklı dönemler demokratik ve anti demokratik yöntemlere baş vurarak bu endüstriyi elde tutma çabaları göstermiştir.

4. ABD DIŞ POLİTİKASININ DÖNÜM NOKTALARI VE HOLLYWOOD

Genel olarak 20. Yüzyılın başından itibaren Hollywood Amerikan siyaseti, ekonomik politikaları, kültürü, dış politikası ve genel olarak Amerikan rüyasının kitlelere anlatılması ve kabullendirilmesinde önemli bir araç niteliğinde olmuştur. Amerikan'ın hükümetlerin gerek iç politika gerekse de dış politikada uyguladıkları politiklar gereği o dönem içerisinde Hollywood yapımı filmlerin de konusu benzeri şekilde olmuştur. Bu bağlamda Amerika siyasetinde ve dış politikasında, İki Savaş Arası Dönem (Birinci ve İkinci Dünya Savaşı), İkinci Dünya Savaşı, Soğuk Savaş Dönemi, Vietnam Savaşı, Neoliberal Politiklar, Soğuk Savaş Sonrası Dönem, 11 Eylül Sonrası Dönem gibi önemli dönüm noktaları niteliğinde olan bu olaylar ve süreçlerde Hollywood'un bu olaylara ve süreçlere yönelik olan yaklaşımını ayrı ayrı başlıklar şeklinde incelemekte fayda vardır. (Örmeci, 2015).

4.1. İki savaş arası dönem ve hollywood

ABD Birinci Dünya Savaşı'ndan önce güçlü bir ülke olmasına rağmen dünya devleti olma rolünü oynamamış ve yalnızlık politikası izlemiştir. Hollywood sinemasının emekleme dönemleri de yani İkinci Dünya Savaşı'na kadar genelde aşk ya da Amerikan iç savaşını konu alan filmlerle kendini beslemiştir. Amerikan Sinema endüstrisinde siyasal içerikli filimler ilk kez Birinci Dünya Savaşı yıllarından itibaren yapılmaya başlamıştır. Özellikle 1917 Ekim Devrimi'nden sonrası Sovyet Rusya ve Bolşevizm karşıtı içerikli filimlerin yapıldığı görülmüktedir. Fakat Soğuk Savaş'ın resmi olarak başlayacağı 1945 yılına kadar, bu konudaki çabalar büyük ölçüde dağınık ve bilinçli değildir. Genel olarak bu dönemde çekilen siyasal içerikli filimler Rusya ve Bolşevizm karşıtı konuları ele alarak çekilmiştir.

Bu filmlere Erken Anti Komünist filimleri olarakta adlandırılır. "Bolshevism on Trial" (1919), "The Right to Happiness" (1919), "Orphans of the Storm" (1922), "Red Russia Revealed" (1923), Sidney "Red Salute" (1935) ve "Ninotchka" (1939), bu ilk eleştirilere örnek olarak gösterilebilir (Shaw, 2007: 13-14). Diğer örnekler ise aşağıdaki şekildedir.

Bolshevism on Trial 1919, Bullin the Bullsheviki 1919, The New Moon 1919, The Red Viper 1919, The Right to Happiness 1919, Dangerous Hours 1920, Red Russia Revealed 1923, After Tonight 1933, British Agent 1934, We Live Again 1934, Fighting Youth 1935, I Stand Condemned 1935, The Red Salute 1935, Together We Live 1935, Once in a Blue Moon 1936, Tovarich 1937, Spawn of the North 1938, Balalaika 1939, The Bigger They Are 1939, Campus Wives 1939, Confessions of a Nazi Spy 1939, Hero for a Day 1939, May Day 1939, Our Leading Citizen 1939, Comrade X 1940, He Stayed for Breakfast 1940, (Early Anti-Communist Films, 2012).

4.2. İkinci dünya savaşı ve hollywood

Hollywooda İkinci Dünya Savaşı yıllarında yapılan siyasal içerikli filimler genel olarak faşizm, Almanya ve Japonya karşıtı filimlerdir. Bu dönem sırasında ABD'de çekilen savaş filmleri, Nazileri ve Almanlar insanlık düşmanı, aptal ve başdüşman olarak gösterilir. Aynı zamanda ABD'li ler, Fransızlar, İngilizler ve hatta zaman zaman Ruslar, (1942'den sonra oluşturulan Anti-Hitler Koalisyonu'nda Rusların da katılması ile) haklı bir davanın savunucusu olarak, gösterilir. Filmlerde komünizm ve komünistler henüz başdüşman olarak gösterilmemektedir. Hatta savaş döneminde çekilen Amerikan filmlerinde, Nazilere karşı savaşan Bolşevik Ruslar iyi karakterler olarak dahi gösterilmiştir. "Miss V. from Moscow" (1942), Edward "Tender Comrade" (1943), "Mission to Moscow"u (1943) ve "Song of Russia" (1943), gibi filimleri Bolşevikleri sempatik gösteren filmlere örnek olarak verilebilir. (Shaw, 2007: 23-24). Diğer örnekler ise aşağıdaki şekildedir.

Blockade 1938, Sinners in Paradise 1938, We Who Are Young 1940, Miss V. from Moscow 1942, Days of Glory 1943, Mission to Moscow 1943, North Star 1943, Song of Russia 1943, Tender Comrade 1943, Counter Attack 1945, Crossfire 1945 (The Red Scare: A Filmography, 2012).

4.3. Soğuk savaş dönemi ve hollywood

Soğuk Savaş'ın başlaması ile birlikte Hollywood'da ABD hükümetlerinin isteği üzerine bilinçli ve sistematik olarak SSCB ve anti-komünist propagandanın çok fazla olarak kullanıldığı filimler yapılmaya başlanılmıştır. Bu filmlerde ırkların tematik gösterimi de, militarist içeriğin yansıtılmasına uygun şekilde planlanmıştır. Ruslar ya da Vietnamlılar (Kübalı ve zaman zaman Meksikalılar) kötülüğün vücut bulmuş halindeki yabancı ve düşman "Onlar" olarak temsil edilir ve ötekileştirilir. Amerikalılar ise "erdem" in vücut bulmuş halini, iyiliği, masumiyeti ve kahramanlığı temsil ederler. Bu dönem'de yapılan filmlerde SSCB ve komünizm "batının değerlerini, özellikle özgürlük ve demokrasiyi tehdit eden baş düşman" olarak

gösterilmektedir. Bu dönemde komünistlerin insanları nasıl kandırdıkları, buna karşı dikkatli olmak gerektiğini anlatan filmlerle de çekilmeye başlar ve özellikle 60'lı yılların ikinci yarısına kadar piyasaya sürülen savaş filmlerinde de esasta hep ABD'nin yürüttüğü tek haklı savaş olan İkinci Dünya Savaşı'nın çeşitli cephelerinde ABD askerlerinin kahramanlıkları hikaye edilir. ABD iyinin ve doğrunun savunucusudur. İkinci Dünya Savaşı'nda 20 milyon insanını kaybeden Sovyetler Birliği sanki yoktur; savaşı ABD yalnız başına kazanmıştır izlemi akıllar da bırakılmaya çalışılmıştır. ABD'nin liderlik ettiği Kore savaşının sinemada yansması ise kötü komünistlerin ABD askerlerince perişan edildiği, demokrasinin kurtarıldığı hikayelerin anlatıldığı Hollywood ürünlerini de bu dönemde yapılmıştır (Uçay, 2017).

Konuyu somutlaştırmak adına farklı bir örnek vermek gerekirse; Hollywood sinemasının önemli aksiyon filmlerinden olan "Rocky" filmi örneğinde, Rocky karakteri Rus boksçu ile kıyasıya bir rekabete girmektedir. Bu süreçte Rocky karakterinin aile yapısı, arkadaş çevresindeki dayanışma, çalışma azmi ve sportmenlik kavramları vurgulanırken, Rus boksçunun ve ekibinin saldırganlığı, farklı hile yollarını denemesi, boksçunun çevresindeki ekibin SSCB ajanlarından oluşması ve müsabakayı kazanması için Rus sporcuya baskı yapması sadece film senaryosu olarak değerlendirilemez. Bir tarafa tüm insancıl yönler vurgulanırken, diğer tarafın (Ruslar) olabilecek her türlü hırs ve olumsuz özelliklerle donatılması, bir anlamda ABD'nin sinema üzerinden komünist rejimi ötekileştirmesi söz konusudur. Özellikle Rocky filminin tüm dünyada izlendiği ve önemli gişe hasılatı elde ettiği düşünülürse, ABD'nin öteki olarak Hollywood sineması üzerinden ülkesinin ve savunduğunu iddia değerlerin tanıtımını yapması, dış politika araçlarının sadece siyasi zeminde kalmadığının bir kanıtı niteliğindedir (Ejder,2007:88-90). Özellikle aşağıdaki filmler Soğuk Savaş döneminde anti-komünist propagandanın yoğun olarak kullanıldığı en önemli yapımlardır.

Behind the Iron Curtain (aka The Iron Curtain) 1948, Sofia 1948, Bells of Coronado 1949, Conspirator 1949, Guilty of Treason 1949, I Married a Communist 1949, The Red Danube 1949, The Red Menace 1949, Walk a Crooked Mile 1949, Communism 1950, Communist Weapon of Allure 1950, Destination Moon 1950, The Flying Saucer 1950, The Whip Hand 1951, The Day the Earth Stood Still 1951, The Man from Planet X 1951, When Worlds Collide 1951, Arctic Flight 1952, Assignment- Paris 1952, Red Planet Mars 1952, Atomic City 1952, Big Jim McLain 1952, Diplomatic Courier 1952, The Hoaxters 1952, Red Snow 1952, The Steel Fist 1952, The Thief 1952, Walk East on Beacon Street 1952, My Son John 1953, Invaders from Mars 1953, Man on a Tightrope 1953, Never Let Me Go Savage Drums 1953, Savage Mutiny 1953, Night People 1954, Prisoner of War 1954, Them 1954, Trial 1955, This Island Earth 1955, Communist Blueprint for Conquest 1956, Rio Bravo 1956, Earth vs. the Flying Saucers 1956, Invasion of the Body Snatchers 1956, The Commies Are Coming 1957, Jet Pilot 1957, Silk Stockings 1957, The Strange World of Planet X 1957, Not of this Earth 1957, Communist Target - Youth 1960, Challenge of Ideas 1961, One, Two, Three 1961, Point of Order 1961, Advise and Consent 1962, The Manchurian Candidate 1962, The Red Nightmare 1962, The Best Man 1964, Dr. Strangelove 1964, Fail Safe 1964, Seven Days in May 1964, The Spy Who Came in from the Cold 1965, Anarchy, USA 1966, The Russians Are Coming 1966, Closely Watched Trains (1966), Torn Curtain (1966), The Double Man (1967), Communism 1967, The Looking Glass War (1969), The Kremlin Letter (1970), When Eight Bells Toll (1971), Puppet on a Chain (1971), The Mackintosh Man (1973), The Day of the Jackal (1973), Callan (1974) The Odessa File (1974), Three Days of the Condor (1975), Telefon (1977), Invasion of the Body Snatchers (1978), Tinker Tailor Soldier Spy (1979), Avalanche Express (1979), Apocalypse Now (1979), The Final Countdown (1980), WarGames (1983), Firefox (1982), The Atomic Cafe (1982), Red Dawn (1984), Rambo II (1985), Spies Like Us' (1985), Invasion U.S.A. (1985), Aliens (1986), Top Gun (1986), Falcon and the Snowman (1985), Heartbreak Ridge (1986), Predator (1987), No Way Out (1987), Die Hard (1988) (The Red Scare A: A Filmography, 2012).

Fakat zamanla Sovyetler'e yönelik gerilimli politika oluşturma çabaları yıllar içinde değişime uğramıştır. Son filmlerde düşman resimleri ve konularının kısmen değişmesinin nedeni, 1985'ten itibaren Amerika-Sovyet ilişkilerindeki değişimdir. Gorbacov'un yeniden yapılanma programı çerçevesinde nükleer silahların çift taraflı olarak azaltılması kararı, Sovyet tehdidini Amerika açısından barışa dönüştürme sürecini başlatmıştır (Uluç, 2003:65). Örneğin Octopussy/Ahtapot (1987), The Living Daylights/Gün Işığında Suikast (1988), License to Kill/Öldürme Yetkisi (1989), The World is Not Enough/Dünya Yetmez (1999), Another Day/Başka Gün Öl (2002) gibi filmler de Sovyetler Birliği salt kötülüğün simgesi olarak değil de iyi ve kötü Sovyet ayrımıyla temsil edildiği filmler olarak göstere biliriz.

4.4. Vietnam savaşı ve hollywood

1980'li yıllarda Vietnam Savaşı Amerikan siyasetinde olduğu gibi sineması üzerinde de etkisini göstermeye başlamıştır. Hollywood'un görevi ise Vietnam Savaşı'nda "imajı olumsuz etkilenen" Amerikan askerlerinin imajını yenilmektir. Bu dönemde çekilen filmlerin ortak özelliği Vietnam'daki savaşı sorgulamaktan ziyade çatışmaya giren ve Asyalılar tarafından pusuya düşürülen 'kahraman' Amerikan askerlerin yaşadığı sıkıntılı günlerdir. Böylece sinema aracılığı ile ABD'nin Vietnam'da ölümlerine neden olduğu binlerce Vietnamlı imajı yerine "savaşın sıkıntılarını biz de yaşadık" mesajını vermeye çalışan bir ABD politikasını görmek mümkündür.

Aynı zamanda bu dönem çekilen filmlerin metinlerindeki anahtar unsur; Vietnam yenilgisi ve 70'ler feminist ve sivil hak hareketleriyle birlikte büyük kayıplara, erozyona uğrayan "beyaz erkek" gücünün, onurunun yeniden inşasıdır. Bu filmler; erkek gücünün imgeleri üzerinden, Amerikan masumiyetini, dayanıklılığını, savaşı kahraman ruhunu ve de Reagan dönemi ideolojilerine uygun şekilde militarist Amerikan vatanseverliğini yansıtır (Llacer ve Enjuto, 1998: 15-21). Özellikle aşağıdaki Vietnam Savaşı içerikli filmler de ABD'nin bu politikasını görmek mümkündür.

Forrest Gump (1994), Domsday (1979), Heart and Minds (1974), Full Metal Jacket (1987), Apocalypse Now (1974), The Deer Hunter (1978), Platoon (1986), We Were Soldier (2002), Jacob's Ladder (1990), Last Day in Vietnam (2014), Birdy (1984), Goodmorning Vietnam (1987), Rescue Dawn (2006), Coming Home (1978), The Company You Keep (2012), Born on the Fourth of July (1989), Rambo: First Blood (1982), Dressed To Kill (1980), Vietnam War Story 2 (1988), The Quiet American (2002), Casualties of War (1989), Tigerland (2000), Hamburger Hill (1987), Missing in Action 3 (1988), Heaven And Earth (1993), A Yank in Vietnam (1964), The War at Home (1996), Tropic Thunder (2008) (En İyi Vietnam Savaşı Filmleri, 2016).

4.5. Neoliberal politikalar ve hollywood

Özgürlükçü 1960'lı yıllar, 1970'li yıllar sürecinde yaşanan ekonomik, sosyal toplumsal olaylar sonrasında, bir taraftan ABD ile SSCB arasında soğuk savaş rekabetinin yaşanması, diğer taraftan 1972-1974 yıllarında yaşanan Watergate Skandalı, Arap-İsrail Savaşı, 1974 Petrol Krizi, Vietnam Savaşı, 1979 Sovyetler Birliğinin Afganistana müdahilesi gibi siyasal anlamda krizlerin olduğunu göre biliriz. Bunun yanı sıra 1960 yılların sonu kar oranlarını istikrarlı bir şekilde aşağı düşmesi, sabit kur sistemin (Bretton Woods) çöküşü, sermaye dolaşımının önündeki engeller, sınıf mücadelesinin yaşanması, toplumsal muhalifetin gelişmesi ile birlikte her türlü sorunun sebebkâr gibi devlet gösterilmeye başlanılmıştır. 1970'li yıllarda ortaya çıkan küresel ekonomik kriz sosyal devlet anlayışından liberal piyasa ekonomisine geçişe neden olmuştur. Böylelikle İngiltere'de Margaret Thatcher, ABD'de Ronald Reaganla birlikte yeni bir yapılanma sürecine girmiştir. Dönemin siyasal yapıları, ekonomik süreçleri ve toplumsal ilişkileri piyasa dinamiklerince belirlenir duruma gelmiştir (Boratov, 2009: 148-149).

ABD'de Reagan'la başlayan bu Neoliberal politikaları gerek ABD iç toplumuna gerekse de dünyaya en iyi anlatımını yine Hollywood yapmıştır. Böylelikle Hollywood'da dönemin konjonktürel ruhuna da denk gelen Girişimcilik, Bireycilik, Piyasacılık, Özelleştirmecilik, İzolasyon-Yabancılaşma, Eğlence-haz-dans, Çocuk-Gençlik gibi temaları konu alan filmler çekilmeye başlamıştır. Özellikle aşağıdaki adları bulunan filmler de ABD'nin bu politikalarını görmek mümkündür (Kurtoğlu, 2014: 3-7).

The Empire Strikes Back (1981), Excalibur (1981), Raiders of the Lost Ark (1981), Body Heat (1981), Indiana Jones (1981), Barbar Conan (1982), Return of the Jedi (1983), Superman II (1980), Rain Man (1988), Blue Velvet (1986); The Shining (1980), Fatal Attraction (1987), On Golden Pond (1981), Terms of Endearment (1983), Ghostbusters (1984), The Color Purple (1985) ve Out of Africa (1985), Sophie'nin Seçimi (1982), A Passage to India (1984), The Princess Bride (1987), Tootsie (1982), Airplane II (1982), The Sequel, Top Secret! (1984) ve Naked Gun (1984), Beverly Hills Polisi serileriyle (1984-1993), Crocodile Dundee (1986), Crocodile Dundee 2 (1988), Fast Times at Ridgemont High, Porky's, Revenge of the Nerds, Ferris Bueller's Day Off (1986), Broadcast News (1987), The Terminator (1984), Wall Street (1987), Trading Places (1983), Barbarians at the Gate (1983), Glengarry Glen Ross (1992), Trader, (1987), Bonfire of the Vanities (1990), Other People's Money (1991). (Amanda Ciafone, 2014:2684-2700).

4.6. Soğuk savaş sonrası ve hollywood

1991'de Sovyetler Birliği'nin dağılması ile, Hollywood'un 1945 sonrasındaki tüm döneminin başdüşmanı da doğal olarak tarihe karışmıştır. Bilindiği üzere ABD, soğuk savaşın sonunda küreselleşme sürecinin etkisi

ve güçlü teknolojisinin de yardımıyla, dünyada tek güç olma rolünü üstlenmiştir. Bu durumda ABD dış politikası, bu süper gücün çıkarlarını tüm dünyada ekonomik, siyasi ve askeri açıdan destekler niteliktedir. Artık yeni bir dönem başlıyordu: Bir tarafta bütün insanlığın kabul ettiği "insan hakları, demokrasi, özgürlük" gibi değerleri savunanlar ve bunlara karşı çıkma cüretini gösteren "terörist"ler!

Yeni dönemin en önemli özelliği bu ikincilerin, birinciler tarafından cezalandırılması (tabii bu cezalandırma işinde başı çeken dünya jandarması ABD olacaktı!) olacaktı. Özellikle Körfez savaşı ile birlikte artık bu yeni dünya düzeni söylemi sıkça tekrarlanmaya başlanır ve bu dönemden itibaren ABD dış politikasında tehdit (öteki olgusu) Ortadoğulu ülkelere kaymaya başlar. Doğal olarak bunlar, ABD çıkarları doğrultusunda hareket etmeyen, İran, Irak ve Suriye gibi ülkelerdir. 1990'lı yıllar öncesi Sovyet ajanları ile rekabet eden ABD'li kahramanlar artık Doğu Avrupa'da değil, Ortadoğu çöllerinde, Arap teröristlerle mücadeleye girmiştir.

Böylelikle Hollywood 1990'lı yıllardan itibaren ABD'nin yeni rolünü vurgulayan filmleri gündeme getirmiştir. Bu dönemden itibaren Hollywood, True Lies (1994), Executive Decision (1996), Independence Day (1997), The Siege (1998), Saving Private Ryan (1997), Starship Troopers (1997), Air Force One (1997), Collateral Damage (2000), Black Hawk Down (2001), Minority Report (2002), gibi filmleri ile uluslararası teröristler ve diktatör rejimlerin nükleer silah kaçakçılığı ve zorba diktatörün altında ezilen halklara özgürlük götürmek için savaşan Amerikalı askerleri ve kahramanları konu alan yapımlar ile izleyici karşısına çıkmıştır. Aynı zamanda bu filmler de ABD askerleri ortadoğuda savaşırken, geçmişten günümüze ABD'nin haklı olarak dünyada eşitlik, özgürlük ve barış için savaştığı mesajı vermiştir.

Filmlerde Amerikalılara özgü cesaret ve pratik zeka son saniyelerde dünyayı kurtarıırken kendini bu uğurda feda eden ya da tarihi filmlerde feda edilmiş olan ABD askerleri ve halkı dünyaya lanse edilmektedir. "Superman", "Örümcek Adam" gibi Amerikan mitoloji kahramanları ABD öncülüğünde dünyayı fantastik güçlerden korurken, "Yarıdan Sonra", "Fırtına", "Apollo 13" gibi filmlerde de Amerikalılar kimi zaman dünyayı küresel ısınma tehlikesinden kimi zaman dünyaya çarpmakta olan bir göktaşından, kimi zaman da uzaylılardan kurtarmaktadır. Dünyanın başına gelebilecek tüm felaketler önce Amerika'da ortaya çıkarken, yine yıkım tüm dünyaya yayılmadan Amerika tarafından önlenerek, deyim yerindeyse kendini feda eden bir Amerika figürü karşımıza çıkmaktadır (Ejder, 2014: 93-94).

4.7. 11 Eylül sonrası ve hollywood

11 Eylül saldırıları ise ABD dış politikasında radikal değişikliklere neden olan bir dönüm noktasıdır. Bu dönemin sinemaya yansımada, doğrudan 11 Eylül filmi çekilmezken vizyondaki filmlerde milliyetçi bir ruh hali hakim olduğu görülmektedir. Saldırının hemen ardından büyük firmalar, bu konunun beyaz perdeye aktarılmayacağına dair açıklamalar yapar. Tedirginliğin sebebi, "gelecek tepkilerden endişe duyulması" olarak yansıtılır. 11 Eylül sonrasında Ortadoğu'lu teröristler temalı filmler ABD sinemalarına hemen yansımıştır. Gerek ABD kamuoyuna gerekse dünyada önemli bir izleyici kitlesine sahip Hollywood sineması tüketicilerine, Ortadoğulu teröristlerin dünya barışı, özgürlükler ve insan haklarına nasıl bir tehdit oluşturduğu konusu hemen her alanda vurgulanmıştır.

Özellikle 11 Eylül sonrasında, ABD kendi kamuoyuna da mesajlar içeren, aynı zamanda Amerikan tipi yaşam tarzını dünya ülkelerine yansıtan filmlere de imza atmaya başlamıştır. Amerika'nın çok kültürlü ve kimlikli yapısının vurgulandığı bu filmler aynı zamanda dünyada oluşan Amerika karşıtı (özellikle Irak işgali sonrası) tepkileri de yumuşatma amacı taşımaktadır. 2006 yılı Oscar ödülü sahibi "Crash" filmi bu örneklerin en popüler olanıdır. Soğuk Savaş sonrası dönemde 11 Eylül'e kadar, Hollywood sineması ABD'nin dünya çapındaki gücünü kanıtlar mesajlarla dolu tanıtımları içerirken, saldırıların ardından, dünyada özgürlükler ve evrensel değerlere tehdit oluşturan teröristleri vurgulayan filmlere imza atılmıştır (Tokatlıoğlu, 2012:98-102). Böylece, ABD'ye yönelik saldırıların aslında dünya barışı ve refahına yapılmış olduğu vurgusu üzerinden ABD'nin 11 Eylül sonrası saldırgan politikalarına sinema aracılığı ile meşru bir zemin kazandırılmaya çalışılmıştır. Özellikle aşağıdaki adları bulunan filmler de ABD'nin bu politikalarını görmek mümkündür.

Spy Game (2001), Three Kings (2002), Sum of All Fears (2002), Fahrenheit 9/11 (2004), Syriana (2005), Tiger And The Snow (2005), Jarhead (2005), Lord of War (2005), Paradise Now (2005), United 93 (2006), Waltz With Bashir (2008), The Kingdom (2007), Persepolis (2007), Rendition (2007), The Kite Runner (2007), Redacted (2007), Body of Lies (2008), Traitor (2008), Stoning of Soraya (2008), The Hurt Locker (2008), Body of Lies (2008), Hunger (2008), Buried (2010), Green Zone (2010), Unthinkable (2010), Zero Dark Thirty (2012), Argo (2012), Boys of Abu Gharib (2014) (Atamaca, 2012: 63-70, Son 13 Yılda Çekilmiş Ortadoğu'ya Dair 13 Film, 2014).

5. SONUÇ

İkinci Dünya Savaşı sonrası ve akabinde kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile toplumsal ilişkiler daha da gelişmiş bu gelişmeyle birlikte küreselleşmenin adımları hızla atılmıştır. Küreselleşmenin yaygınlaşması ile, ulus-devlet, dış politika, kimlik, etniklik, yerellik, gibi kavramlar yeniden tanımlanmaya başlanmıştır. Çalışmadan görüldüğü üzere, teknoloji ve küreselleşmenin gelişmesi ile birlikte klasik dış politik araçlarının yanında modern dış politika araçları diye bileceğimiz medya, sinema, kamoyu, baskı grupları, sivil toplum kuruluşları gibi yeni araçların geldiğini görmekteyiz. Söz konusu bu modern dış politika araçları devletler tarafından dış politikada en aktif şekilde kullanılmaktadır. Bunlar arasında özellikle ister siyasi, ekonomik, sosyal politikalar isterse de dış politika stratejileri ve eylemlerini dünyaya ve kendi iç kamuoyuna anlatmada sinema devletler tarafından en fazla kullanılan araçlardan biri olmuştur. Çalışmadan da görüldüğü üzere bunu en iyi yapan ülkelerin başında ABD'ye gelmektedir. Günümüz itibarı ile, Dünya film endüstrisi denildiğinde ise akla ilk gelen Hollywood Sinemasıdır. Sinema tarihi incelendiğinde küresel anlamda en güçlü ülkeler arasında Hollywood yani Amerikan sinemasının baş sırada yer aldığı görülmektedir. Hollywood'un artık sadece film üretiminin gerçekleştiği bir yer değil , çok farklı nitelikte ürünün de dolaşıma sokulduğu gittikçe büyüyen bir endüstri konumunda olduğu bilinmektedir.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki, çalışmadan da görüldüğü gibi, Hollywood'un ABD politikalarının tanıtım ve eylemleri için meşrulaştırıcı bir çıkış aracı olarak, öncelikle Soğuk Savaş dönemindeki uygulamalarla ilk sistematik örneklerini vermiştir. Soğuk savaş öncesinde de sinema tanıtım amaçlı kullanılsa da, sistemli bir proje olarak soğuk savaş yıllarında önemli örneklerini vermiştir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'ne Soğuk Savaş süresince hakim olan anti-komünist ruh, sinema endüstrisinin önemini çok önceden fark etmiş ve dünyanın farklı bölgelerinde yaşayan insanların kalplerini kazanmak ve düşünce kalıplarını şekillendirmek için, Hollywood filmlerini araç olarak kullanmaya çalışmıştır. Aynı zamanda çalışmadan da görüldüğü gibi Vietnam Savaşı, Neoliberal Politikalar, Soğuk Savaş sonrası dönem ve 11 Eylül Sonrası dönemde de Hollywood ABD politikalarını tüm dünya anlatan en etkili dış politika araç olduğu söylenebilir. Bu nedenlerden dolayı, Amerikan karar alıcıları açısından Hollywood, her zaman ABD'nin askeri, ekonomik ve siyasi güç unsurları dışında, cephaneliğinin dördüncü büyük gücünü oluşturduğunu çalışma sonucunda söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

- Arı, T. (2012). Uluslararası İlişkiler Giriş, 3 Baskı, Marmara Kitap Merkezi Yayınları, Bursa.
- Arı, T. (2013a). Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika, 10. Baskı, Marmara Kitap Merkezi Yayınları, Bursa.
- Arı, T. (2013b). Uluslararası İlişkiler Teorileri: Çatışma, Hegemonya, İşbirliği, 10. Baskı, Marmara Kitap Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Ataman, M. & Özkan G. (2012). “Bush Dönemi Amerikan Dış Politikası: Bir Aşırı-Yayılmacılık Denemesi”, Akademik İncelemeler Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, ss. 199-229.
- Atmaca, B. (2012). Irak Savaşı'nın Hollywood Filmlerine Yansıması , Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Kongresi: Kongre Kitabı, ss. 59 - 76, Kocaeli.
- Aydın, M. (2004). “Uluslararası İlişkilerin Gerçekçi Teorisi”, Uluslararası İlişkiler Dergisi, Yıl 1, Sayı 4, ss. 33-60, İstanbul.
- Amerikan Tarihin Ana Hatları. <http://www.usemb-ankara.org.tr>, (Erişim Tarihi: 22.11.2018).
- Boratav, K. (2009). Türkiye İktisat Tarihi, 1908-2007,13. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.
- Ciafone, A. (2014). “The Magical Neoliberalism of Network Films”, International Journal of Communication 8.
- Early Anti-Communist Films (2012). <https://archive.is/mYbM> , (Erişim Tarihi: 24.11.2018).
- Ejder, E. (2007). “Dış Politika Aracı Olarak Tanıtım: Abd Dış Politikası ve Hollywood Örneği”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara.
- En İyi Vietnam Savaşı Filmleri (2016). <http://www.listefilm.com> , (Erişim Tarihi: 29.11.2018).
- Eusebio, V. & Enjuto, L. E. (1998). “Coping Strategies: Three Decades of Vietnam War in Hollywood”, Film-Historia, Vol. VIII, No.1, pp.3-27.

- Gökdemir, N. & Ramazan, K. (2013). “Küreselleşmenin Dünya Film Endüstrisine Etkisi ve Hollywood Film Endüstrisindeki Yeni Eğilimler”, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, Yıl 5, Sayı 19, ss. 27-56.
- Gözen, R. Uluslararası Sistemde Amerika Birleşik Devletleri (ABD, (Editor.) Ramazan Gözen, Amerikan Dış Politikası, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, NO 1577, ss. 2-38.
- Hale, B. (2015). The History of the Hollywood Movie Industry.
- Hasan, K. (2012). Yeni Güvenlik Doktrinini ve Uluslararası İlişkiler, <http://www.2023.gen.tr> , (Erişim Tarihi: 03.12.2018).
- Kazgan, G. (2004). Küreselleşme ve Ulus Devlet, Bilgi Üniv. Yayınları, İstanbul.
- Kurtoğlu, R. (2014). “Financial-Economic Crisis and Hollywood’s Social Transformation Operations”, International Conference On Eurasian Economies, pp 1-6, İstanbul/Turkey.
- Öçalan, G. (2014). Soğuk Savaş Sonrası ABD Ulusal Güvenlik Stratejileri, <http://akademikperspektif.com>, (Erişim Tarihi: 03.12.2018)
- Örmeci, O. (2015). Hollywood ve Soğuk Savaş, Uluslararası Politika Akademisi, <http://politikaakademisi.org>, (Erişim Tarihi: 06.12.2018).
- Shaw, T. (2007). Hollywood's Cold War, Edinburgh University Press, Edinburgh.
- Son 13 Yılda Çekilmiş Ortadoğu'ya Dair 13 Film (2014). <http://www.radikal.com.tr>, (Erişim Tarihi: 08.12.2018).
- Sönmezoğlu, F. (2010). Uluslararası İlişkiler Sözlüğü, 4. Baskı, Der Yayınları, İstanbul.
- The Red Scare: A Filmography (2012). <https://archive.is/m>, (Erişim Tarihi: 10.12.2018).
- Tokatlioğlu, E. (2012). 11 Eylül Sonrası Sinema, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Kongresi Kitabı, ss. 97-104, Koceli.
- Uçay, E. (2017). Reagan Dönemi Amerikan Sineması, <http://www.birinciblog.com>, (Erişim Tarihi : 25.12.2018).